

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ЗАПОРІЗЬКА ДЕРЖАВНА ІНЖЕНЕРНА АКАДЕМІЯ

Іванова Марина Миколаївна

УДК 6585:005.334

МЕХАНІЗМ АНТИКРИЗОВОГО САНАЦІЙНОГО УПРАВЛІННЯ
ПІДПРИЄМСТВОМ

Спеціальність 8.03050801 «Фінанси і кредит
(за спеціалізованими програмами)»

АВТОРЕФЕРАТ
магістерської роботи на здобуття кваліфікації
магістра з фінансів і кредиту

Запоріжжя – 2016 р.

Магістерською кваліфікаційною роботою є рукопис.

Робота виконана в Запорізькій державній інженерній академії (м. Запоріжжя) на кафедрі фінансів, банківської справи та страхування.

Науковий керівник: доцент каф. фінансів, банківської справи та страхування
Нестеренко Надія Василівна
Запорізька державна інженерна академія

Рецензент: Єфіменко Наталя Анатоліївна
Бухгалтер першої категорії
Запорізького електротехнічного коледжу ЗНТУ

Захист відбудеться 14 січня 2016 р. о 9⁰⁰ годині на засіданні Екзаменаційної комісії у Запорізькій державній інженерній академії за адресою: 69006, м. Запоріжжя, пр. Леніна, 226.

ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА РОБОТИ

Актуальність теми дослідження. В умовах ринкової економіки будь-яка бізнес-структура може опинитися під загрозою банкрутства. У кожній підприємницької структури свій потенціал, свої умови господарювання, але її життєвий цикл підпорядкований закономірностям циклічного розвитку соціально-економічної системи в цілому. Однак, кризовий стан конкретного підприємства може виникнути на будь-якому етапі його життєвого циклу.

Однією з найважливіших проблем сучасного розвитку є вихід з кризи неплатоспроможності, застосування заходів щодо фінансового оздоровлення і подальшої активізації стійкого зростання. За результатами завершення процедури банкрутства відновлюють свою платоспроможність менше 2% підприємств України. З метою збереження виробничої структури підприємства здійснюється впровадження санації – головної процедури в системі антикризового управління. Тому на сучасному етапі, в умовах зростання кількості підприємств-банкрутів, дослідження формування і функціонування фінансово-економічного механізму санації, а також системи забезпечення джерел санації є досить актуальним.

Проблеми управління, регулювання та стимулювання санаційних процесів підприємств досліджуються в наукових працях багатьох українських та зарубіжних вчених-економістів, зокрема: М.С. Абрютіної, Т.О. Александрова, В.Г. Белоліпецького, Н.М. Блаженкової, І.А. Бланка, О.Д. Гудзинського, М.Я. Дем'яненка, С.М. Іванюти, М.А. Коваленка, О.І. Копилюка, Л.А. Костирко, В.Я. Месель-Веселяка, О.В. Олійника, В.І. Олуніна, П.Т. Саблука, О.О. Терещенка, В.Г. Ткаченко, А.М. Штангрета та ін. Безперечно, завдяки вагомому внеску цих вчених та ґрунтовним теоретико-методологічним напрацюванням створено фундаментальні основи антикризового управління та фінансового оздоровлення підприємств різних галузей і форм власності.

Проте, беручи до уваги вагомий здобутки науковців, зауважимо, що на недостатньому рівні розроблено комплексне обґрунтування питань теоретичного, методичного та практичного рішення щодо активізації санаційних процесів. Актуальною залишається неузгодженість поглядів стосовно визначення санації; відсутність єдиного підходу до визначення класифікаційних характеристик санації; недосконалість правового регулювання; практичне застосування існуючих методик санаційного аудиту. Крім того, недостатньо уваги приділено питанням формування стратегії санації підприємств; на низькому рівні висвітлюються практичні положення щодо інструментарію фінансово-економічного механізму санації, який є імперативом концепції реалізації санації.

Об'єктивна необхідність розв'язання вказаних завдань визначає актуальність теми магістерського дослідження, його мету та структурну побудову роботи.

Мета і завдання дослідження. Метою магістерської дипломної роботи є комплексне та системне обґрунтування теоретичних засад і розробка практичних рекомендацій стосовно удосконалення фінансового механізму антикризового санаційного управління підприємством та формування системи забезпечення джерел санації.

Досягнення мети зумовило необхідність виконання наступних завдань:

- розкрити концептуальні засади теорії та практики механізму антикризового санаційного управління машинобудівного підприємства, визначити економіко-правові умови проведення санації;
- обґрунтувати значення механізму антикризового санаційного управління у зміцненні фінансового стану машинобудівного підприємства;
- систематизувати методичні підходи до оцінки загрози неплатоспроможності та санаційної спроможності машинобудівного підприємства й обґрунтувати адекватний метод діагностики фінансового стану підприємства;
- оцінити наявний рівень розвитку підприємства, визначивши реальну загрозу неплатоспроможності, та обґрунтувати необхідність здійснення оздоровлення підприємства;
- встановити санаційну спроможність підприємства та виявити джерела фінансового забезпечення здійснення фінансової санації;
- обґрунтувати доцільність удосконалення інструментарію фінансової санації для ефективного її здійснення;
- обґрунтувати об'єктивні підстави формування фінансово-економічного механізму санації підприємства, визначити його зміст та структуру.

Об'єкт і предмет дослідження. Об'єктом магістерського дослідження є механізм антикризового санаційного управління підприємством.

Предметом магістерського дослідження є економічні відносини, що виникають у процесі реалізації антикризового санаційного управління підприємством на прикладі КТ «ЗЗВА».

Методи дослідження. У процесі дослідження використовувалися наступні методи: аналізу і синтезу – для вивчення об'єкта та предмета дослідження; історико-логічний метод – для з'ясування генези поняття «антикризове санаційне управління»; метод узагальнення і наукової абстракції, категоріально-логічний метод – при вивченні та уточненні змісту поняття «антикризове санаційне управління», встановленні взаємозв'язку і субординації понять санації та антикризового управління; статистичного групування і порівняння – при використанні діючих моделей оцінки неплатоспроможності машинобудівного підприємства та при аналізі фінансового стану підприємства для встановлення їх санаційної спроможності; графічний – для наочного ілюстрування досліджуваних явищ і процесів; економіко-математичне моделювання.

Наукова новизна отриманих результатів. Наукова новизна магістерської роботи полягає у комплексному дослідженні сутності та ролі депозитної політики та особливостей механізму її реалізації комерційними банками України. Отримані теоретичні результати мають наукову новизну, практичне значення, та характеризують особистий внесок автора, зокрема:

удосконалено:

- теоретичний підхід до визначення поняття «антикризове санаційне управління»;
- механізм антикризового санаційного управління на КТ «ЗЗВА» за рахунок внутрішніх джерел фінансування;

- механізм антикризового санаційного управління на КТ «ЗЗВА» за рахунок зовнішніх джерел;

дістали подальшого розвитку:

- розробка заходів державної підтримки підприємств машинобудування в Україні.

Особистий внесок автора. Розробка та висновки роботи є результатом самостійно проведеного дослідження автора щодо механізму антикризового санаційного управління підприємством.

Апробація результатів дослідження: Основні теоретичні та методичні результати магістерської роботи оприлюднені на III Міжнародній науково-практичній конференції «Формування ефективних механізмів державного управління та менеджменту в умовах сучасної економіки: теорія і практика» (Запоріжжя, КПУ, 2015 р.).

Публікації. За матеріалами дослідження опубліковано тези доповідей.

Структура та обсяг роботи. Магістерська дипломна робота складається зі вступу, трьох розділів, висновків, списку використаних джерел, додатків. Роботу викладено на 139 сторінках машинописного тексту, в тому числі 34 табл.; 34 рисунки; список використаних джерел складається з 69 найменувань; 2 додатки.

ОСНОВНИЙ ЗМІСТ РОБОТИ

У вступі обґрунтовано актуальність обраної теми магістерської роботи, сформульовано мету, визначено завдання, об'єкт, предмет і методи дослідження, охарактеризовано наукову новизну і практичну значущість результатів проведеного дослідження.

У першому розділі «**Теоретичні та методологічні аспекти механізму антикризового санаційного управління підприємством**» визначено теоретичні основи механізму антикризового санаційного управління підприємством, методика оцінювання фінансової кризи на підприємстві, стан, проблеми та перспективи функціонування машинобудування в Україні.

Термін «механізм», незважаючи на широке використання, залишається дискусійною категорією. У вітчизняній літературі, що стосується проблеми управління, містяться окремі підходи до визначення терміну «механізм управління». Деякими економістами цей термін трактується переважно як внутрішня організація, сукупність станів і процесів, із яких складається управління як явище соціального життя, або як внутрішня організація системи управління, процес узгодження впливу суб'єктів управління на явища оточуючої соціальної дійсності та реалізацію в управлінській діяльності встановлених норм і правил поведінки.

На рівні підприємства господарський механізм розглядається найчастіше як сукупність організаційних форм і методів ведення господарювання, що включають систему планування, економічне стимулювання, структуру апарату управління, стилю його роботи (рис. 1).

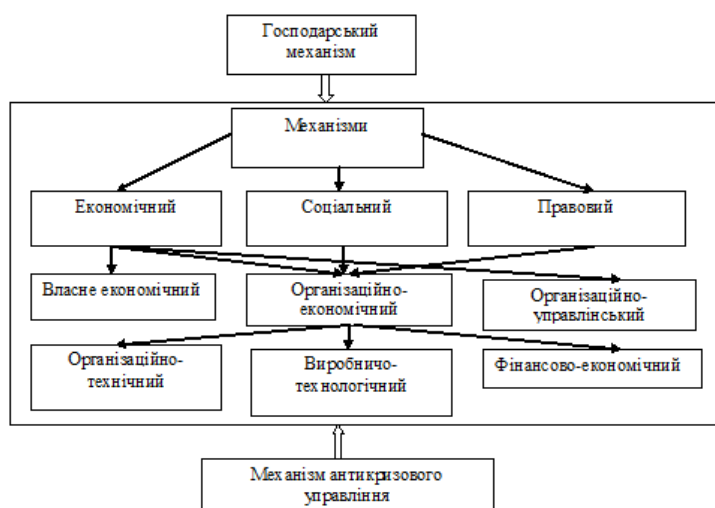

Рис. 1. Складові елементи господарського механізму в системі управління на підприємстві

У процесі дослідження автор визначає механізм антикризового управління як сукупність взаємопов'язаних та взаємодоповнюючих елементів, узгодженість взаємодій яких сприяє виявленню, недопущенню та подоланню кризи (рис. 2).

Основними елементами автор пропонує визначати: фактори, діагностику кризових явищ на підприємстві, потребу у антикризовому управлінні, мету, принципи, функції, методи та інструменти, нормативно-правове забезпечення, ресурси, а також рівні управління.

Діагностика кризових явищ здійснюється на початковому етапі для визначення потреби антикризового управління.

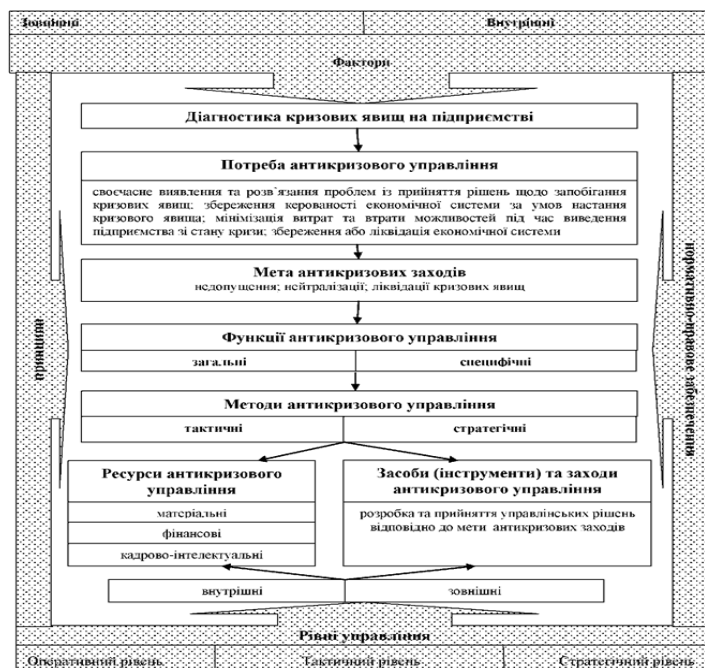

Рис. 2. Структура механізму антикризового управління

Основними інструментами діагностики автор пропонує використовувати експрес-діагностику, моніторинг та оцінку загальних показників фінансового стану, діагностику із застосуванням фінансового аналізу та методик оцінки ймовірності банкрутства, методи оцінки потенціалу підприємства та здійснення інших додаткових заходів.

При цьому, автор пропонує наступну класифікацію моделей оцінювання фінансового стану машинобудівного підприємства (рис. 3).

У рамках реалізації господарського механізму доцільно виділяти такі його складові, які у процесі діяльності підприємства забезпечують його стабільне функціонування (показники фінансового стану знаходяться в межах оптимальних значень; продукція підприємства конкурентоспроможна на ринку; відсутність ознак кризових явищ на підприємстві і т.п.), за якого підприємство здатне виконувати поставлені цілі, завдання, функції.

Рис. 3. Класифікація моделей оцінювання фінансового стану підприємства

Автор визначає, що важливою складовою антикризового управління фінансами підприємства є оцінка ймовірності банкрутства та створення адекватної системи реагування на загрозу фінансової кризи. Критичний аналіз традиційних для української практики методик оцінювання фінансового стану засвідчив недостатній рівень їх наукового обґрунтування та низьку ефективність.

Автором проведено аналіз сучасного стану підприємств машинобудування. Машинобудування формує основу економічного потенціалу країни, а рівень результативності діяльності підприємств даного виду діяльності впливає на її соціально-економічний розвиток в цілому.

Машинобудування України як потужний сектор промисловості об'єднує 11267 підприємств, з яких 146 – великих, 1834 – середніх та 9287 – малих з виробництва різноманітних машин і устаткування, приладів і апаратури, тощо. У машинобудуванні зосереджено понад 15% вартості основних засобів і майже 6% оборотних активів вітчизняної промисловості та понад 22% кількості найманих працівників.

Аналіз показує, що у машинобудуванні протягом 2014 р. спостерігалася негативна динаміка виробництва. Так, у I півріччі 2014 р. спад випуску продукції проти відповідного півріччя 2013 р. становив 18,0%, у II півріччі 2014 р. – 24,8%, за підсумками 2014 р. – 21,3%.

На рис. 4 наведено динаміку фінансового результату до оподаткування по промисловості в цілому та по машинобудівній галузі. На рис. 5 наведено динаміку фінансового результату до оподаткування машинобудівної галузі у розрізі по розміру підприємств.

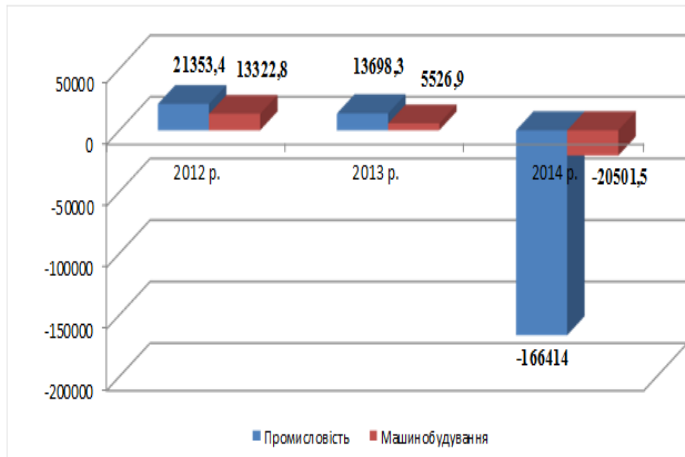

Рис. 4. Динаміка фінансового результату до оподаткування підприємств машинобудування та промисловості

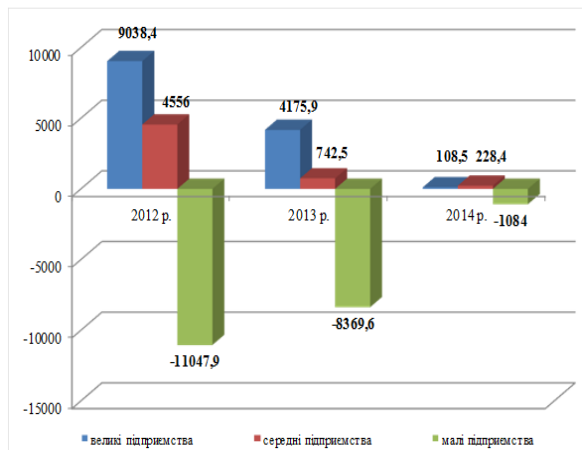

Рис.5. Динаміка фінансового результату до оподаткування у розрізі по розміру підприємств машинобудування

У другому розділі «Системне дослідження ознак фінансової кризи на підприємстві КТ «ЗЗВА»» – історія створення та організація роботи КТ «ЗЗВА».

Автором визначено, що всі показники ліквідності не відповідають нормативним значенням. Більш того, всі показники ліквідності (рис. 6) мають тенденцію на зменшення. Крім того, у підприємства незадовільна динаміка чистого оборотного капіталу (рис. 7).

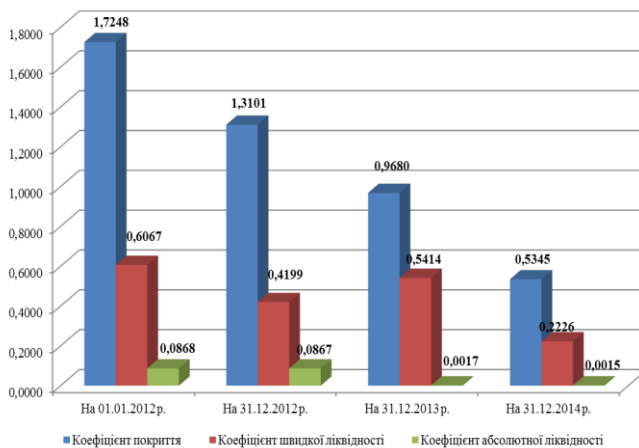

Рис. 6. Динаміка показників ліквідності КТ «ЗЗВА» за 2012 – 2014 рр.

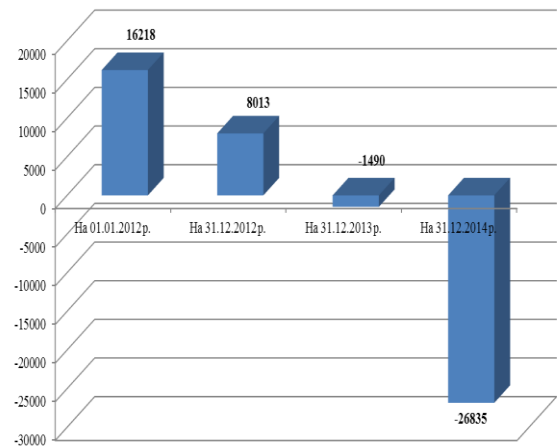

Рис. 7. Динаміка чистого оборотного капіталу КТ «ЗЗВА» за 2012 – 2014 рр.

Автор підкреслює, що коефіцієнт покриття зменшився з 1,7248 пункти станом на 01.01.2012 року до 0,5345 пункти станом на 31.12.2014 року. Коефіцієнт швидкої ліквідності знизився з 0,6067 станом на 01.01.2012 року до 0,2226 станом на 31.12.2014 року. Коефіцієнт абсолютної ліквідності знизився з 0,0868 станом на 01.01.2012 року до 0,0015 станом на 31.12.2014 року. Це свідчить, що у КТ «ЗЗВА» існує криза ліквідності.

Чистий оборотний капітал підприємства станом на 01.01.2012 року складав 16218 тис. грн. За 2012 рік чистий оборотний капітал зменшився на 8205 тис. грн., за 2013 рік – на 9503 тис. грн. та став вже від’ємним (-1490 тис. грн.), за 2014 р. – на 25345 тис. грн. (-26835 тис. грн.). Це свідчить про незадовільну структуру як капіталу, так і майна КТ «ЗЗВА».

Автором проведено аналіз фінансової стійкості, ділової активності, прибутковості (рис. 8) та рентабельності (рис. 9).

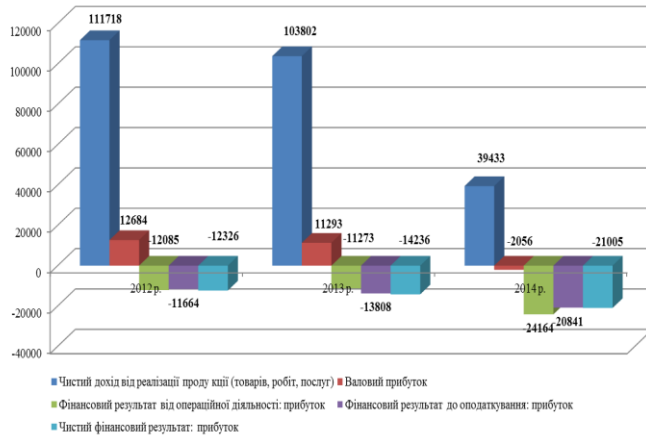

Рис. 8. Динаміка фінансових результатів КТ «ЗЗВА» за 2012 – 2014 рр.

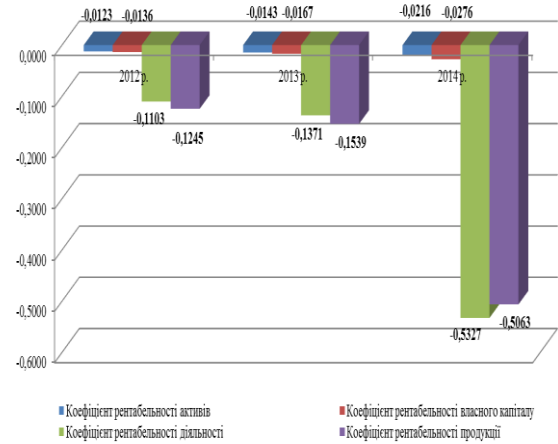

Рис. 9. Динаміка показників рентабельності КТ «ЗЗВА» за 2012 – 2014 рр.

Автором встановлено, що чистий дохід від реалізації продукції за 2013 рік зменшився на 7916 тис. грн. з 111718 тис. грн. в 2012 році до 103802 тис. грн. в 2013 році, а за 2014 рік ще зменшився на 64369 тис. грн. до 39433 тис. грн.; собівартість реалізованої продукції за 2013 рік зменшилась на 6525 тис. грн. з 99034 тис. грн. в 2012 році до 92509 тис. грн. в 2013 році, а за 2014 рік ще зменшилась на 51020 тис. грн. до 41489 тис. грн.; валовий прибуток за 2013 рік зменшився на 1391 тис. грн. з 12684 тис. грн. в 2012 році до 11293 тис. грн. в 2013 році, а за 2014 рік ще зменшився на 13349 тис. грн. до -2056 тис. грн.; фінансовий результат від операційної діяльності має від’ємне значення. Так, в 2012 році підприємство отримало збитку від операційної діяльності на суму 12085 тис. грн., в 2013 році збиток дорівнює вже 11273 тис. грн., а в 2014 році – 24164 тис. грн.; фінансовий результат до оподаткування також має від’ємне значення, яке постійно зростає. Так, в 2012 році підприємство отримало збитку фінансового результату до оподаткування на суму 11664 тис. грн., в 2013 році збиток дорівнює вже 13808 тис. грн., а в 2014 році – 20841 тис. грн.; чистий фінансовий результат також має від’ємне значення, яке постійно зростає. Так, в 2012 році підприємство отримало збитку фінансового результату до оподаткування на суму 12326 тис. грн., в 2013 році збиток дорівнює вже 14236 тис. грн., а в 2014 році – 21005 тис. грн. Все це свідчить про поглиблення кризового стану на КТ «ЗЗВА».

Автор також стверджує, що всі показники рентабельності мають від’ємне значення та з кожним роком зменшуються.

Таким чином, автор стверджує, що КТ «ЗЗВА» знаходиться в кризовому стані і керівництву підприємства необхідно прийняти антикризові санаційні заходи.

У третьому розділі «Розробка механізму антикризового санаційного управління підприємством КТ «ЗЗВА»» запропоновані шляхи антикризового санаційного управління.

Проведені автором дослідження теоретико-правових засад сутності механізму антикризового санаційного управління, практичних аспектів інформаційного забезпечення, методичних підходів проведення аудиту та складання плану санації, особливостей фінансового забезпечення санації дозволяють визначити основні структурні елементи фінансово-економічного механізму (рис. 10).

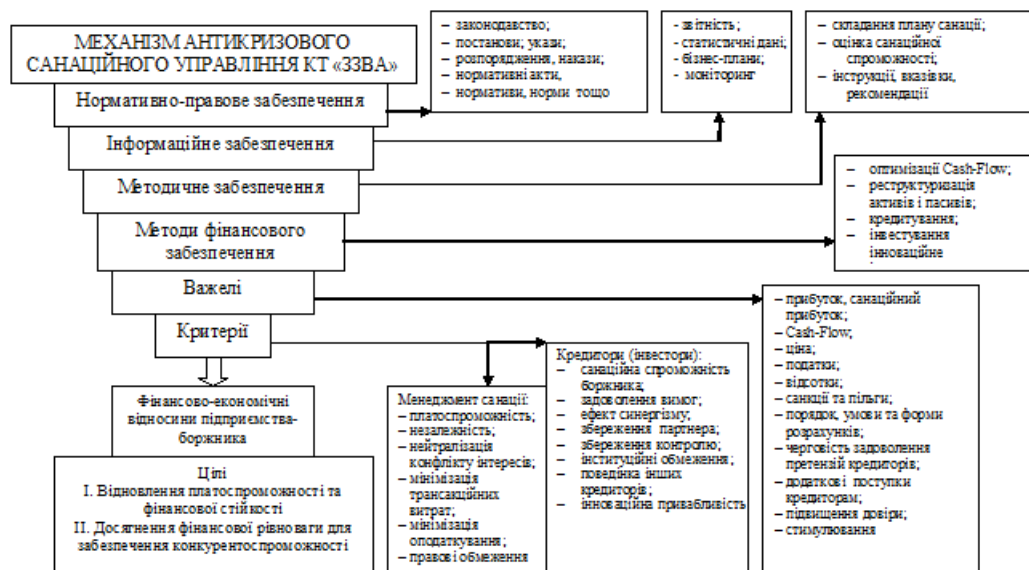

Рис. 10. Механізм антикризового санаційного управління на КТ «ЗЗВА»

Методологія реалізації стратегічного підходу до фінансового оздоровлення підприємства КТ «ЗЗВА» запропонована автором на рис. 11.

Реалізація тактичних заходів забезпечує відновлення платоспроможності підприємства у поточному періоді, тоді як реалізація стратегічних заходів дозволяє досягти оптимального рівня використання фінансового потенціалу підприємства у довгостроковій перспективі.

У кожного підприємства є внутрішні резерви фінансування. Використовуючи внутрішні фінансові резерви, підприємство може не тільки подолати внутрішні причини кризи, а й значною мірою зменшити залежність ефективності санації від залучення зовнішніх фінансових джерел.

Мобілізація внутрішніх резервів фінансової стабілізації підприємства спрямована насамперед на підвищення (або відновлення) його платоспроможності та ліквідності. Цього можна досягти збільшенням обсягів вхідних грошових потоків (наприклад, за рахунок збільшення виручки від реалізації, продажу частини основних фондів, рефінансування дебіторської заборгованості) або в результаті скорочення вихідних грошових потоків (зменшення витрат, які

відносяться на собівартість продукції чи покриваються за рахунок прибутку, що залишається в розпорядженні підприємства).

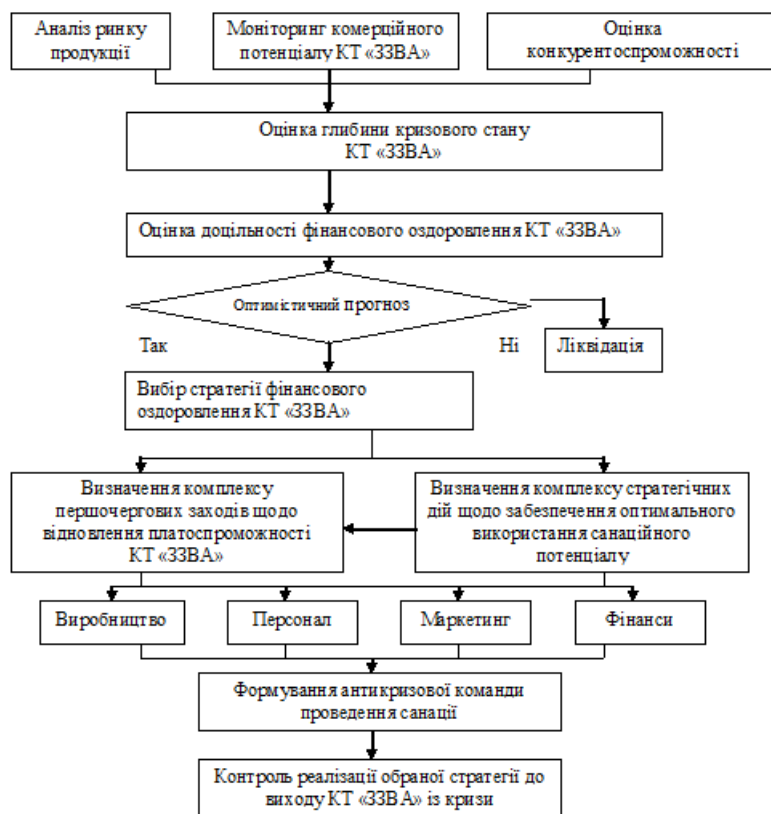

Рис. 11. Зміст процедур стратегічного підходу до реалізації завдань фінансового оздоровлення КТ «ЗЗВА»

Автором проведено розрахунки за внутрішніми джерелами, тобто збільшення обсягу виробництва і зменшення собівартості продукції та отримання додаткового прибутку у сумі 18135,8 тис. грн., що підвищить ліквідність та платоспроможність КТ «ЗЗВА».

Також автором запропоновано модель фінансування санаційних заходів за рахунок зовнішніх джерел. Серед традиційних форм зовнішнього фінансування виробничо-господарської діяльності підприємств, таких як кредитування, випуск цінних паперів, залучення коштів інвесторів, все більшого значення набуває нова нетрадиційна форма підтримання бізнесу – лізинг. Автором запропоновано використання зворотного лізингу.

Механізм використання зворотного лізингу для поповнення обігових коштів автор представляє наступною послідовністю дій: КТ «ЗЗВА» надає лізинговій компанії перелік і характеристики обладнання, яке буде предметом майбутньої угоди; лізингова компанія узгоджує з підприємством ринкову ціну обладнання і укладає договір купівлі-продажу з підприємством, за яким купує у неї це обладнання, набуваючи при цьому права власності; укладається договір лізингу, відповідно до якого лізингова компанія передає майно у лізинг КТ «ЗЗВА»; КТ «ЗЗВА» сплачує лізингові платежі згідно графіка; після закінчення терміну дії договору і виконання КТ «ЗЗВА» всіх зобов'язань, визначених договором, обладнання знову переходить у власність КТ «ЗЗВА».

Автором проведено дослідження різних варіантів лізингових платежів:

1. Розрахунок лізингових платежів за договором зворотного лізингу з повною амортизацією з врахуванням позитивнішого прогнозу інфляції, а саме: 2016 – 15,3%, 2017 – 9,1%, 2018 – 7,9%, 2019 – 6%; 2020 – 4,5%.

2. Розрахунок лізингових платежів за договором зворотного лізингу з повною амортизацією з врахуванням більш песимістичного прогнозу інфляції, а саме: 2016 – 17%, 2017 – 15,9%, 2018 – 14,3%, 2019 – 13,5%; 2020 – 13%.

3. Розрахунок лізингових платежів за договором зворотного лізингу з повною амортизацією з врахуванням найбільш очікуваного прогнозу інфляції, а саме: 2016 – 15,3%, 2017 – 11%, 2018 – 9,9%, 2019 – 9,5%; 2020 – 8,5%.

Також розглянуто варіанти лізингових платежів із застосуванням механізму прискореної амортизації (рис. 12).

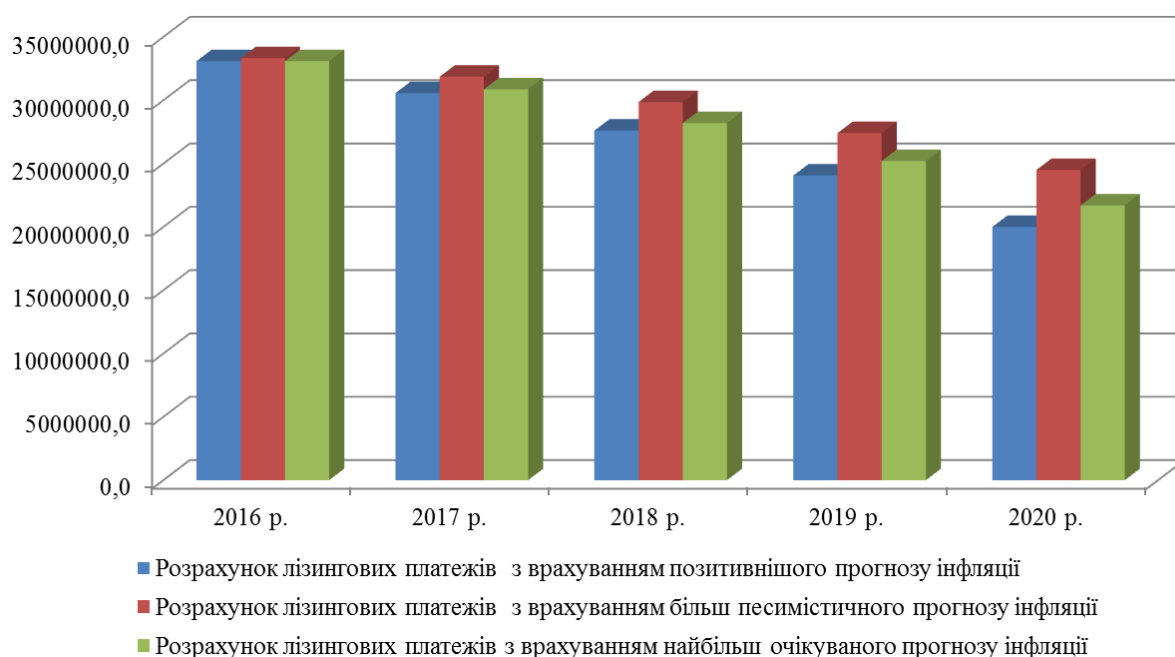

Рис. 12. Графік лізингових платежів для варіантів із застосуванням механізму прискореної амортизації

Автор визначає, що ціна договору лізингу з врахуванням викупу знизилася для розрахунку з врахуванням позитивнішого прогнозу інфляції з 174588238,1 грн. до 147449377,6 грн., для розрахунку з врахуванням більш песимістичного прогнозу інфляції з 197085492,1 грн. до 159093050,6 грн., для розрахунку з врахуванням найбільш очікуваного прогнозу інфляції з 182242140,6 грн. до 151218825,4 грн. Також у 2 варіанті залишкова вартість обладнання склала 0 грн. у відмінність від 1 варіанту, де 53587121,2 грн. для розрахунку з врахуванням позитивного прогнозу інфляції, 64247216,6 грн. для розрахунку з врахуванням більш песимістичного прогнозу інфляції та 57526477,9 грн. для розрахунку з врахуванням найбільш очікуваного прогнозу інфляції. Таким чином, автор визначає найбільш вигідні умови для проведення антикризового санаційного управління на КТ «ЗЗВА» за рахунок зовнішніх джерел.

В магістерському дослідженні автор розглядає державну фінансову підтримку підприємств машинобудування в наступних чергах: надання субсидій

та грантів; надання дотацій; надання податкових пільг, відстрочення або розстрочення сплати податків, зборів чи інших обов'язкових платежів; списання боргів, включно із заборгованістю за надані державні послуги, списання штрафних санкцій, компенсація збитків суб'єктам господарювання; надання гарантій, кредитів на пільгових умовах, обслуговування кредитів за пільговими тарифами; зменшення фінансових зобов'язань суб'єктів господарювання перед фондами загальнообов'язкового державного соціального страхування; надання, прямо чи опосередковано, суб'єктам господарювання товарів чи послуг за цінами нижче ринкових або придбання товарів чи послуг суб'єктів господарювання за цінами, вище ринкових; продаж державного майна за цінами, нижче ринкових; збільшення державної частки в статутному капіталі суб'єктів господарювання або збільшення вартості державної частки на умовах, неприйнятних для приватних інвесторів.

Автор також вважає, що державна підтримка у фінансуванні наукової та науково-технічної діяльності в ЄС здійснюється за рахунок наступних заходів: створення національних/державних програм та фондів для фінансування науково-технічної діяльності; забезпечення безпосередньої взаємодії науки та бізнесу; запровадження системи податкових пільг: спеціальні норми амортизаційних відрахувань, створення резервів неоподаткованого прибутку, інвестиційні надбавки, котрі виплачуються податковими відомствами; надання податкових стимулів, а саме надання податкових кредитів та «податкових канікул»; надання державних гарантій; надання середньострокової позики вартістю від 0 до 4,5% річних.

З метою сприяння поглибленню співпраці між Україною та ЄС необхідно заручитися підтримкою від ЄС для реалізації наступних заходів:

- створення за рахунок грантів ЄС на території України сучасних європейських сертифікаційних центрів, які будуть акредитовані в ЄС та видавати сертифікати європейського зразка. З метою контролю за використанням отриманих коштів створити моніторингову групу з представників громадських організацій, асоціацій;

- допомога в гармонізації податкового законодавства до положень і норм ЄС;

- домогтися отримання компенсації (знижки) для участі українських виробників в виставках та форумах, які проводяться в ЄС, з метою налагодження контактів з можливими партнерами;

- домогтися розширення прав (доступу) українських підприємств для участі в державних закупках Євросоюзу.

ВИСНОВКИ

Результатом проведеного магістерського дослідження є узагальнення теоретичних аспектів і вирішення наукового завдання формування і функціонування механізму антикризового санаційного управління машинобудівного підприємства в сучасних умовах, що дозволяє сформулювати наступні висновки:

1. На основі узагальнення теоретичних підходів до антикризового управління визначено, що кризу варто розглядати як явище, орієнтоване на руйнування застарілих основ функціонування машинобудівного підприємства і формування нових принципів діяльності, що відповідають сучасним умовам розвитку національної економіки. Кризовий стан машинобудівного підприємства породжує необхідність розробки політики управління санаційними заходами, а цей процес є системою принципів і підходів, спрямованих на відновлення платоспроможності та фінансової стійкості суб'єкта господарювання.

2. Фінансову кризу можна розглядати як стимулюючий фактор до якісних перетворень у діяльності машинобудівного підприємства. Реалізація такої функції фінансової кризи ґрунтується на антикризовій стратегії, яка розроблена з урахуванням виявлених параметрів кризових процесів (глибини та швидкості) і ресурсного потенціалу підприємства. Часове обмеження для розробки та реалізації механізму антикризового санаційного управління пов'язане із своєчасністю розпізнавання кризових проявів. Цим обумовлюється необхідність та доцільність формування політики антикризового санаційного управління підприємства як раціонального інструменту антикризового управління. Призначення такої політики полягає в ідентифікації причинно-наслідкових зв'язків кризових процесів та застосуванні до них превентивних або санаційних заходів з метою збереження самостійної ефективно функціонуючої господарської одиниці.

3. Обґрунтована доцільність реалізації та розроблені концептуальні засади щодо формування механізму антикризового санаційного управління, який включає такі компоненти: цільову складову (формулювання мети, принципів, цілей, об'єктів, суб'єктів фінансового управління санацією та вибір типу кризи і факторів впливу на неї); організаційну складову (розробка основних етапів фінансової санації, вибір методів та важелів фінансового управління санацією); складову забезпечення (фінансове нормативно-правове, інформаційне, методичне, кадрове). Зазначена політика дозволяє конкретизувати напрями та виробити єдині підходи до відновлення платоспроможності і фінансової стабільності промислових підприємств.

4. Теоретичне обґрунтування сутності механізму антикризового санаційного управління, який здійснюється, насамперед, за допомогою фінансово-економічних заходів, направлених на вирішення комплексу послідовних фінансово-економічних цілей підприємства, дає підстави розглядати названу категорію через призму процесу фінансово-економічного управління конфліктами інтересів між суб'єктами санації, який базується на певному механізмі. У такому розумінні «санація» потребує постійного узгодження основних її елементів, та за її практичної імплементації є синонімом відповідного механізму. Формування фінансово-економічного механізму також обґрунтовується стратегією санації і потребує узгодження основних елементів та критеріїв. Отже, імплементація санації в процесі оздоровлення боржника приймає форму фінансово-економічного механізму санації, який представляє собою організацію взаємодії фінансово-економічних відносин та сукупності елементів впливу на процес реалізації санації. Основу структури фінансово-економічного механізму складають:

фінансово-економічні важелі, критерії, методи, а також підсистеми забезпечення – нормативно-правове, інформаційне та методичне.

5. Концептуальна суть реалізації санації полягає у спрямуванні обмежених фінансових ресурсів при взаємоузгодженості сторін і вирішенні конфлікту інтересів на досягнення тих цілей, які забезпечують усунення причин кризи та, відповідно, подолання її наслідків у системі організаційних передумов, за допомогою інструментів, методів, критеріїв та важелів. Запропоновані методичні рекомендації для практичного впровадження процедур санації (досудової санації) з метою оптимізації фінансово-економічного механізму дають змогу з'ясувати протиріччя між суб'єктами санації, визначити найбільш ефективні форми санації, встановити відповідні методи фінансового забезпечення та інструменти реалізації, виявити вплив на фінансово-економічні відносини важелів та критеріїв, подолати бар'єри активізації головних суб'єктів санації.

6. Обґрунтоване в роботі трактування змісту механізму антикризового санаційного управління зумовлює необхідність застосування стратегічного підходу, відповідно до якого програма фінансового оздоровлення підприємства повинна включати заходи як тактичного, так і стратегічного характеру.

7. Для розвитку машинобудівної промисловості України необхідний інструмент прогнозування майбутніх параметрів функціонування і розвитку складної системи: організації виробництва і збуту продукції, тобто необхідно використовувати грамотний стратегічний маркетинг, починаючи з аналізу стану економіки країни і її основних конкурентів, і закріпитися на доступних ринках збуту.

8. Уряду спільно із парламентарями необхідно підвищити значимість інновацій та передбачити більшу державну фінансову підтримку, а також систему інструментів стимулювання провадження науково-технічної, інноваційної діяльності, а також стимули впровадження інновацій у виробництво.

9. Необхідно об'єднати зусилля машинобудівної галузі та уряду для максимальної реалізації зовнішньоекономічного потенціалу України, підтримки експортоорієнтованих підприємств машинобудування та використовувати всі наявні інструменти для нарощування експорту української продукції, розширення горизонтів поставок продукції.

РЕКОМЕНДАЦІЇ

Для використання механізму антикризового санаційного управління на КТ «ЗЗВА» необхідно:

1. Здійснювати діагностику кризових явищ на підприємстві.
2. Визначати потреби антикризового санаційного управління, тобто своєчасно виявляти та розв'язувати проблеми із прийняття рішень щодо запобігання кризових явищ (збереження керованості економічної системи за умов настання кризового явища, мінімізації витрат та втрати можливостей під час виведення підприємства зі стану кризи, збереження економічної системи).
3. Визначати стратегічні та тактичні методи антикризового санаційного управління.

4. Визначати засоби та заходи антикризового санаційного управління.
5. Визначати матеріальні та фінансові ресурси антикризового санаційного управління за рахунок внутрішніх та зовнішніх джерел.
6. Отримати державну фінансову підтримку у вигляді часткової компенсації лізингових платежів.
7. Отримати позики на придбання і впровадження нових технологій.
8. Отримати державну гарантію для підтримки фінансування науково-технічної діяльності підприємства.
9. Отримати компенсації (знижки) для участі в виставках та форумах, які проводяться в ЄС, з метою налагодження контактів з можливими партнерами.

СПИСОК ОПУБЛІКОВАНИХ ПРАЦЬ ЗА ТЕМОЮ МАГІСТЕРСЬКОЇ РОБОТИ

1. Нестеренко Н.В., Іванова М.М. Фінансова санація машинобудівного підприємства в системі антикризового управління // Матеріали III Міжнародної науково-практичної конференції «Формування ефективних механізмів державного управління та менеджменту в умовах сучасної економіки: теорія і практика» (Запоріжжя, КПУ, 2015 р.).

АНОТАЦІЯ

Іванова М.М. Механізм антикризового санаційного управління підприємством. – Рукопис.

Магістерська кваліфікаційна робота на здобуття кваліфікації «Магістр з фінансів і кредиту». Запорізька державна інженерна академія, 2016.

В магістерській роботі досліджено теоретичні, методологічні та практичні аспекти механізму антикризового санаційного управління підприємством на прикладі КТ «ЗЗВА». Проаналізовано стан та перспективи розвитку підприємств машинобудування в Україні та їх державна фінансова підтримка. Запропоновано механізм антикризового санаційного управління КТ «ЗЗВА» за рахунок внутрішніх та зовнішніх джерел.

Ключові слова: механізм, антикризове управління, санація, джерела, фінансовий стан, криза, платоспроможність, фінансова стійкість, прибутковість, рентабельність, внутрішні джерела, зовнішні джерела

АННОТАЦИЯ

Иванова М.Н. Механизм антикризисного санационного управления предприятием. - Рукопись.

Магистерская квалификационная работа на получение квалификации "Магистр по финансам и кредиту". Запорожская государственная инженерная академия, 2016.

В магистерской работе исследованы теоретические, методологические и практические аспекты механизма антикризисного санационного управления

предприятием на примере КО "ЗЗВА". Проанализировано состояние и перспективы развития предприятий машиностроения в Украине и их государственная финансовая поддержка. Предложен механизм антикризисного санационного управления КО "ЗЗВА" за счет внутренних и внешних источников.

Ключевые слова: механизм, антикризисное управление, санация, источники, финансовое состояние, кризис, платежеспособность, финансовая стойкость, прибыльность, рентабельность, внутренние источники, внешние источники.

ABSTRACT

Ivanova M.N. The mechanism of crisis management to revive the enterprise. - Manuscript.

Master's qualification work to qualify "Masters with Finance and Credit" Zaporozhye State Engineering Academy, 2016.

Theoretical, methodological and practical aspects of the mechanism of crisis management to revive the enterprise were investigated in the master's work based on LP "ZZVA" which was taken like an example. Condition and development prospects of engineering enterprises in Ukraine and its state financial support were analyzed. The mechanism of crisis management to revive LP "ZZVA" due to using internal and external sources is proposed.

Keywords: market, credit cards, payment instrument, a payment instrument, a payment system, mechanism, classification, authorization, processing, transaction, issuer, acquirer bank.